

GREKLANDS HISTORIA + Stolpar till Greklands historia

Åke Lundström 1972

Bronsåldern ca 2600 – ca 1200

Den minoiska kulturen: första högkulturen med centrum på Kreta. Stora palatsanläggningar, bl. a. Knossos.

Indoeuropeiska greker invandrar i tre vågor: joner – akajer (eoler) – dorer.

Den mykenska kulturen: högkultur på fastlandet ca 1600, med borgar i Mykene, Tiryns, Pylos, Aten. (Lejonporten i Mykene, kupolgravar)

- Ca 1450 erövrar grekerna Kreta.
- Ca 1230 erövrar Troja.
- Ca 1200 förstörs de mykenska borgarna (ev i samband med dorernas invandring). Kulturell tillbakagång, skriften faller i glömska. Järnålder.

Mindre Asiens väskust koloniserar: städerna Efesos, Miletos, Smyrna m fl. – början till stadsstaterna.

Arkaiska (gamla) tiden ca 800 – 480

Semitiskt alfabet övertas & vidareutvecklas. Iliaden & Odysseen nedtecknas. De allgrekiska olympiska spelen börjar.

Den andra (stora) kolonisationen: städer grundas runt Medelhavet, bl a Syracuse, Messina, Neapel, Tarent, Massilia, Nikaia, Kyrene, Bysantion.

Landet splittrat i stadsstater, där adeln ofta tar makten från kungarna, som i sin tur avlöses av enväldshärskare ('tyranner'), t ex Peisistratos i Aten. Sparta behöll kungarna, var en utpräglad härstat. Korint ledande handelsstad till ca 600, då Aten tar ledningen (Solon grundlägger 594 demokratin; skuldavskrivning).

Perserkrigen: Maraton 490, Thermopyle & sjösegern vid Salamis 480.

Klassisk tid 480 – 330

Omkring 450 Atens höjdpunkt som politiskt och kulturellt centrum: stadsmannen Perikles, bildhuggaren Pheidias, Parthenon-templet på Akropolis, tragedidiktarna Aischylos, Sofokles, Euripides, historikerna Herodotos och Thukydides, filosofen Sokrates och sofisterna.

Peloponnesiska kriget 431 – 404 gör slut på Atens politiska ledning. Omkring 350 lever filosoferna Platon och Aristoteles, talaren Demosthenes.

Makedonien blir ca 340 ledande stat i Grekland genom kung Philip II. Filips son Alexander den store erövrar ca 330 perserriket och skapar ett världsvälde i främre Orienten. Grundar staden Alexandria.

Hellenistiska tiden 330 – 30

Grekisk kultur uppblandas med orientaliska element. Alexanders världsrrike delas av hans generaler i flera stater:

- Makedonien (med Grekland): flera krig mot romarna, som 146 gör Grekland till en del av sitt världsvälde.
- Pergamon: siste kungen testamenterar 133 hela sitt rike till Rom.
- Syriska/Seleukidiska riket: gränsade ursprungligen till Indien. Erövrades 63 av Pompejus.
- Rhodos: mäktig handelsrepublik med ypperlig hamn (Heliosstaty – 'kolossen'). Betydande vetenskap och konst.
- Pontos: kung Mitridates svår motståndare till Rom, besegras av Pompejus 63, införlivas i det romerska riket.
- Egypten: 14 kungar med namnet Ptolemaios. Sista regenten Kleopatra besegras av Octavianus vid Actium 31.

Romersk kejsartid 31 f Kr – 395 e Kr

Grekland högt aktat för sina vetenskapsmän och filosofer, sina skaldar och konstnärer. 'Universitetsstaden' Aten mycket uppskattad av bl a kejsar Hadrianus.

Bysantinska tiden ca 400 – ca 1450

Grekland en del av det östromerska, bysantinska riket, där grekiskan är det officiella språket. Efter kristendomens seger upphör de olympiska spelen. Akademien och andra hedniska filosofskolor stängs.

Turkiska tiden ca 1450 – 1821

Det moderna Grekland uppstår genom frihetskriget mot turkarna 1821 – 31.

Stolpar till Greklands historia

Perioder

2500 - 1400 f Kr	<u>Minoiska kulturen</u> på Kreta. <u>Knossos</u> : OBS: <u>Förgrekisk kultur!</u> Minoerna var konstnärliga "underbarn": Liv och rörelse i konsten.
1600 - 1100	<u>Mykenska tiden</u> . Bronsålder. <u>Mykene</u> . I mitten av 1200-talet förstörs <u>Troja</u> av greker.
1100 - 700	Den " <u>geometriska</u> " perioden, Greklands "medeltid". Adelsvälde. Skriften kommer från Fenicien omkr. 900. I andra hälften av 700-talet skriver <u>Homer</u> s Iliaden och Odysseen.
700 - 480	<u>Arkaiska tiden</u> . I många stater <u>tyranner</u> , vilka (åtminstone i början) stod på folkets sida mot adelsmännen. Tyrannväldena avlöses senare oftast av <u>demokrati</u> . <u>Orientaliskt inflytande</u> i konsten: växter och djur på keramiken, vid mitten av 600-talet kommer <u>tempel</u> och <u>storskulptur</u> (dvs i naturlig storlek eller större).
480 - 323	<u>Klassiska tiden</u> . Athens kulturella storhetstid. Omkr. 500 övergår man från svartfiguriga till rödfiguriga vaser.
323 - 0	Hellenistiska tiden. Hellenismen = kulturen i Alexanders imperium, en sammansmältning av grekiska (grund)element och orientaliska. Centrum : <u>Alexandria</u> . Konsten : Känslan stegras, större uttrycksförmåga, realism, nästan naturalism. Porträtten mer realistiska.
0 - 529 e Kr	Kejsartiden.
529 - 1453	Bysantinska tiden.

De tre grekiska stammarna

- Jonerna. Kom ca 2000 f Kr.
- Akajerna el. eolerna. Kom ca 1500 f Kr.
- Dorerna. Kom ca 1000 f Kr. Nu börjar järnåldern

Årtal att minnas

776 f Kr	Första Olympiaden (enligt traditionen)
490	Slaget vid Marathon
480	Slaget vid Salamis
431	Peloponnesiska kriget börjar
429	Perikles´ död
404	Athen kapitulerar
399	Sokrates döms och avrättas
333	Slaget vid Issos
323	Alexander dör, 32 år gammal